

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1147/2022
20.09.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Милан Гуцуња, адвокат из ..., против туженог Државног универзитета у Новом Пазару, кога по овлашћењу државног правобраниоца заступа ректор, ради поништаја одредби уговора о раду и накнаде трошкова за долазак на рад и одлазак са рада, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3274/20 од 14.10.2021. године, у седници одржаној 20.09.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3274/20 од 14.10.2021. године у ставу другом, трећем и четвртном изреке и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Пазару ПП 110/19 од 19.09.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и утврђено да су ништаве одредбе члана 8. Уговора о раду од 01.09.2014. године и члана 14. Уговора о раду од 14.10.2014. године, у делу којима је одређено да су у зараду, односно плату, урачунати трошкови међуградског превоза, односно да тужени не сноси никакве трошкове превоза запосленог. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиљи исплати на име накнаде трошкова за долазак и одлазак са рада појединачне месечне одређене износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 275.700,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3274/20 од 14.10.2021. године, ставом првим изреке, укинута је првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље у делу којим је тражено да се обавезе тужени да јој на име накнаде трошкова за долазак и одлазак са рада исплати појединачне одређене месечне износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате. Ставом трећим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка. Ставом четвртим изреке, одбачена је као неблагоприятна тужба тужиље у делу којим је тражила да се утврди да су ништаве одредбе члана 8. Уговора о раду од 01.09.2014. године и члана 14. Уговора о раду од 14.10.2014. године, којима је одређено да су у

зараду односно плату урачунати трошкови међуградског превоза, односно да тужени не сноси никакве трошкове превоза запосленог.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду, на основу члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), Врховни суд је оценио да је ревизија тужиље основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била у радном односу код туженог на одређено време, најпре по основу уговора о раду од 01.09.2014. године на период од два месеца, на радном месту сарадника у ..., а затим по уговору о раду од 14.10.2014. године, на период од три године, на радном месту асистента са докторатом за ужу научну област Тужилји је радни однос престао дана 13.09.2017. године по основу споразума о престанку радног односа од 08.09.2017. године. Током трајања радног односа, тужила је пребивалиште имала у ..., а радно место јој је било на Државном универзитету у Новом Пазару. Одредбама члана 8. Уговора о раду од 01.09.2014. године и члана 14. Уговора о раду од 14.10.2014. године, било је уговорено да су у зараду, односно плату, урачунати трошкови међуградског превоза и смештаја, односно да тужени не сноси никакве трошкове смештаја и превоза запосленог. Одлуком о начину и висини накнаде трошкова превоза за долазак и одлазак са рада од 20.02.2012. године, предвиђено је да право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада остварује сваки запослени чије је место боравка, односно адреса становања на територији Града Новог Пазара, у висини цене превозне карте у градском и приградском јавном саобраћају, а на основу важећег ценовника превозника у јавном саобраћају чије се услуге користе и броја радних дана. Одредбом члана 26. Правилника о раду од 07.06.2012. године (важећи у спорном периоду), било је предвиђено да запослени има право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада у висини цене превозне карте у јавном саобраћају у складу са одлуком Савета од 20.02.2012. године. Након тога, тужени је донео одлуке о увећању зарада запослених на универзитету 08.09.2013. године, 17.12.2014. године, 02.12.2015. године и 28.12.2016. године, којима је била утврђена могућност увећања зарада запослених до 20% месечно, између осталог и на име трошкова превоза наставног особља до Новог Пазара, имајући у виду да већина наставног особља туженог путује до Новог Пазара. Тужила је тужбеним захтевом тражила да се утврди ништавост наведених одредаба члана 8. и 14. наведених уговора о раду, као и да јој тужени на име накнаде трошкова за долазак и одлазак са рада исплати одређене износе чија висина је утврђена налазом и мишљењем судског вештака.

Првостепени суд је утврђујући чињенице на којима тужила заснива свој тужбени захтев нашао да је тужбени захтев тужиље основан, утврдио ништавост наведених одредаба уговора о раду и обавезао туженог да тужилји исплати наведене трошкове.

Међутим, апелациони суд је, након отварања главне расправе, укинуо првостепену одлуку и одбио тужбени захтев тужиље за накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада, сматрајући да је тужена ове трошкове тужилји исплатила у складу са одлукама савета универзитета, а да тужила није доказала супротно. Истовремено суд је одбацио тужбу као неблаговремену, у делу тужбеног захтева за утврђење ништавости одредаба члана 8. Уговора о раду од 01.09.2014. године и члана 14. Уговора о раду од 14.10.2014. године, у деловима према којима су у зараду, односно плату, урачунати трошкови међуградског превоза, јер је истекао рок од 60 дана прописан чланом 195. Закона о раду. Према становишту другостепеног суда, протеком наведеног рока тужила изгубила право на судску заштиту.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, основан је ревизијски навод да је побијана пресуда донета уз погрешну примену материјалног права. Имајући у виду све околности случаја, Врховни суд налази да је због погрешног правног схватања другостепеног суда у погледу благовремености тужбе, у назначеном делу, изостало утврђење релевантних чињеница на околност законитости наведених одредаба уговора о раду, а од чега зависи и одлука о законитости исплате наведених трошкова за долазак на рад и одлазак са рада, односно правилна примена материјалног права и у овом делу тужбеног захтева.

У конкретном случају, тужила је кумулативно поставила тужбене захтеве за утврђење ништавости одредаба уговора о раду (у наведеном делу) и за исплату накнаде трошкова превоза за долазак и одлазак са рада. Одлука о законитости одредаба члана 8. и 14. наведених уговора о раду је претходно питање за одлуку о захтеву тужиле за накнаду трошкова превоза, а благовременост овако постављеног тужбеног захтева је услов да суд приступи утврђивању осталих релевантних чињеница.

У погледу оцене благовремености тужбе за утврђивање ништавости, по оцени Врховног суда, не примењује се рок од 60 дана прописан одредбом члана 195. став 2. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05 ... 75/14), већ одредба члана 11. Закона о раду, којом је императивно прописано да право да се захтева утврђење ништавости одредби уговора о раду, не застарева. Становиште да право на истицање ништавости неке одредбе члана уговора о раду није ограничено роком из члана 195. став 2. Закона о раду, заснива се и на одредбама члана 103. – 110. Закона о облигационим односима. Имајући у виду све наведено, сагласно ревизијским наводима, нема преклузије за подношење тужбе са таквим тужбеним захтевом, односно странка може увек тражити заштиту свог права пред судом, будући да право на утврђивање ништавости (одредбе уговора о раду) не застарева, а што произлази и из закључка Врховног касационог суда од 12.10.2021. године.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је укинуо другостепену пресуду уз враћање предмета истом суду на поновно суђење применом члана 416. став 2. ЗПП.

У поновном поступку, другостепени суд ће, имајући у виду наведено, мериторно одлучити о захтеву тужиле за утврђење ништавости одредбе члана 8. Уговора о раду од 01.09.2014. године и члана 14. Уговора о раду од 14.10.2014. године, којима је уговорено да су у зараду, односно плату, урачунати трошкови међуградског превоза, односно да тужени не сноси никакве трошкове превоза запосленог, од које одлуке ће зависити и одлука о захтеву за исплату накнаде за наведене трошкове превоза. Значи, након што одлучи о законитости наведених одредаба уговора о раду, првостепени суд ће одлучити и о захтеву за накнаду трошкова превоза.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић,с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**